

*Moterų
Laikraštis*

TEVŲ VAIKŲ

*Vaikų
Laikraštis*

SECTION II

DALIS II.

No. 20

New York, Gegužės (May) 17, 1918 m.

Vol. X

DIDVYRIŲ ŽEMĖ

*Aliantų Bazaras ir Lietuvių Skyrius
New Yorke.*

Parašė A. B. STRIMAITIS.

PRISIĀRTINO *Lietuvių Diena*. Tai buvo subata, 8 d. Gruodžio, 1917 m. Tą dieną lietuviai turėjo progą pasirodyti, kuomi jie skiriasi nuo kitų tautų. Ir neapsiriksimė, pasakydami, kad lietuviai pasirodė ne iš blogosios pusės, bet iš gerosios. Nors diena buvo labai nepatogi,—sniegas ir neišpasakytos vėtros siautė visą dieną, vienok lietuvių susirinko apie 3,000.

Tos dienos programo surengimui buvo užkviesti du mūsų įžymiausių kompozitorių, p.p. M. Petrauskas ir St. Šimkus. M. Petrauskas visą savaitę labai sunkiai darbavosi, dienomis ir vakarais rengdamas repeticijas; naktimis rašė gaidas specialiai tik Lietuvių Dienos programo pajvairinimui. St. Šimkus padėjo ir nemaža darbo ir energijos, organizuodamas chorų. Šiaip veiklesnieji vietos ir apielinkės lietuvai irgi prisidėjo su įvairiais darbais. Iš svetimtaučių, prisidėjusių lietuviams pagalbon, pirmąją vietą užima *Miss Ida Stuart Hamilton*, kurios paveikslą čia matome. Ji lietuvių skyriuje buvo per ištisą laiką, pagalbėdama p. Venciuvienei vesti visą tvarką; su jos pagalba buvo sutraukta įžymios New Yorko artistės nuo krutamųjų paveikslų ir iš didesniųjų teatrų,—jos davė perstatymus per popietinį laiką koncertų salėje.

Vakarinis programos didžioje salėje buvo pradėtas 8 val. Ant puikiai papuoštos didelės estrados pasirodė Lietuvių choras, susidedantis iš 200 ypatų, surinktų iš įvairių apielinkės vietų. Kitoje-gi greta

esančioje svetainėje, atskirtoje tik dideliais pilioriais, ant kitos estrados atsirado didelė orkestra, kur ir mūsų kompozitorius p. M. Petrauskas pasirodė. Tai dideliai orkestrai lydint, jis sugiedojo Lietuvos himną. Pradėjus himną ir ant antros estrados choras, vedamas p. St. Šimkaus, užtraukė taip, kad orkestros, solo ir choro aidai susiliejo ir pakilo augštyn po ruimingą Grand Central palocių ir nyko kur ten, toli-toli, augštumoje. Buvo tai iškilmingiausia valanda, kokios dar tame palociuje iki tam laikui nebuvo buvę. Žadino kiekvieno ten atsilankiusio lietuviio širdį; apėmė ko-

MISS IDA STUART HAMILTON.

kis tai gilus jausmas, lig kokis pasididžiavimas, pasigėrėjimas. Choras dainavo lietuviškas dainas keliais atvėjais. Labai puikiai išlavintas. Padarė didelį įspūdį ir ant svetimtaučių. Chorui padarius pertrauką, ant estrados nusileido šviesa. Pasirodė garsi šokikė, grafienė *Tamara Svirskaja*. Ji šokė *Perkuno Šoki* iš operos „*Velnius Išradėjas*“. Kaip gražiai ji tai atliko — čion negalima aprašyti; tik tie turėjo laimę prisžiūrėti jai, kas ten tą vakarą apsilankė. Po tam šoko keturios poros specialiai M. Petrausko sumokintos (Califo šokių mokyklos mokiniai) lietuviškus šokius: *Kriputį, Klumpakojį, Suktinį*. Taip puikiai jie šoko, kad patys lietuviai stebėjosi, kad jų šokiai taip yra gražūs. Tuom tarpu apsilanko diplomatai - svečiai: Šveicarijos ambasadorius Washingtone *Dr. Hans Sulz* ir Portugalijos generalis-konsulas p. *George de Duarte*. Šokiai likosi pertraukti, bet vėliau ir vėl buvo pakartoti. Ant galo Chicagos operos dainininkė *Madame Marcia Van Dresser* puikiai sudainavo Amerikos himną.

Didžioje svetainėje pasibaigus koncertui, antras koncertas prasidėjo mažoje svetainėje ant ketvirtų grindų. Tenai dainavo p. M. Petrauskas, p. Sodeika, p-lė Putvinskaitė ir kiti artistai. Dalyvavo apie penki šimtai žmonių.

Kaip viskas gerai pavyko, tai ant rytojaus anglų laikraščiai, aprašinėdami Lietuvių Dieną, gėrėjosi ir privedė, kaipo faktą, tai, kad kitų tautų skyrių Bazare pardavinėtojos pamiršo apie savo pareigas ir suėjo žiūrėti lietuvių perstatymų.

DIEVAS JURAS

Pieštas Dailininko J. Šileikos.

(Žiūrėk trumpą aprašymą ant kito puslapio.)

Senovės Lietuvių Dievas Juras.

Juras buvo dievas vandenų arba jūrų. Nuo to žodžio jam, turbūt, ir vardas buvo duotas. Jis buvo dievu visokių vandenų. Ant žemės jis suteikiąs laimę karėje ir namini gerbuvį. Jį skaitė už globėją jureivių ir davėją gerų užderėjimų ant laukų. Aukaudavo jam valgius, degindavo gintarą, kaipo geriausią vaisių iš jo vandeninės karalystės. Kartais pamušdavo jam ant aukos ir mažus kudikius...

Historikas Narbutas sako, kod jo stabas buvęs Romovėje, po kairei Perkuno. Kunigas, kurs turėjo dėti jo garbei aukas, rengdavosi prie tokios iškilmės per tris dienas save alkindamas ir, gulėdamas ant plikos žemės, meldavosi.

Surašas Daigtų, Priduotų Bazarui.

18. — *M. Strimaitienė, 307 W. 30th St., New York, N. Y.* — 4 „kušiniai“, po \$2.00 — \$8.00; 1 spilkoms paduškėlė, — \$2.00; 1 perpetės, — \$7.00; 3 perpetės po \$4.00 — \$12.00; 1 perpetės, — \$6.00; 1 perpetės, — \$3.00; 1 perpetės, — \$4.50; 1 kalnierių, — \$2; 1 ant stalo dangtis, — \$2.00; 2 ant stalelių dangčiai po 75c. — \$1.50; 1 ant stalo dangtis, — \$1.50; 1 ant stalo dangtis, — \$3.00; 1 ant stalo dangtis, — 50c.; 1 didelė staltiesė, — \$5.00; 1 kalnierių, — \$1.50; 1 lenty-naitė, — \$2.00; 2 juostos, — viso \$61.75.

19. — *B. Vaičaitis.* — 7 pinigams maišeliai.

20. — *R. Kaziunienė, Shenandoah, Pa.* — 1 kalnierių; 1 megsta jakutė.

21. — *Anastazija Mockaitienė, 38 So. Main st., Mahanoy City, Pa.* — 1 odos paduškaitė.

22. — *Natalija Mockaitienė, Mt. Carmel, Pa.* — 1 staleliui dangtis.

23. — *Mrs. Anthony G. Rogers, Shenandoah, Pa.* — 1 staleliui dangtis.

24. — *Anastazija Kuncienė, Shenandoah, Pa.* — 1 stalui dangtis.

25. — *Katarina Zajankauskienė, Shenandoah, Pa.* — 1 krepšelis.

26. — *Uršulė Bridickienė, Shenandoah, Pa.* — 1 krepšelis; 1 siuviniamas krepšis.

28. — *Julė Daukšis, Shenandoah, Pa.* — 1 pora pantapliukų; 1 krepšelis.

29. — *Mary Lesko, Shenandoah, Pa.* — 1 lėlė.

30. — *A. B. Strimaitis, 307 W. 30th st. Shenandoah, Pa.* — 1 krepšelis.

31. — *Poni M. W. Bush, Brooklyn, N. Y.*, — 1 „kušina“ už \$6.00; 12 lietuviškų juostų vertės \$44.50.

32. — *Dr. Bacevičienė, Elizabeth, N.J.*, — 1 jekutė — \$10.00, 1 krepšelis — \$3.00.

33. — *K. Strumskis* — 1 juosta, — \$5.00.

34. — *P-lė Aniuolauskiutė* — 1 „kušinas“, 1 krepšelis.

35. — *P-lė Jenkins* — 2 krepšeliai.

36. — *P-lė Kulbokiutė* — 1 krepšelis, 1 pora klumpaičių, 2 abrusai.

37. — *P-lė Adašiuniutė* — 1 Lėlėl pora pančiakų.

38. — *Poni Andrešiunienė* — 1 spilkoms paduškėlė, 1 abrusas, 1 „kušinas“.

39. — *p. Vilkevičius.* — 1 abrusas.

40. — *P-lė Kraučeliutė.* — 1 krepšelis, 1 staltiesė.

41. — *p. Lebečinskis.* — 1 pora mankių.

42. — *p. Šlikas.* — 30 baksų nosinukių.

43. — *P-lė Sedekerskiutė.* — 1 krepšelis.

44. — *Ufland.* — 1 skrybėlė.

45. — *P-lė Vasiliauskiutė.* — 1 krepšelis.

46. — *Saul.* — 1 Šalikas.

47. — *p. Varaškevičia.* — 2 juostas.

48. — *P-lė Viršeliutė.* — 1 pora pančiakų.

49. — *P-lė Urbanavičiutė.* — 1 lėlė, 1 paduškutė.

50. — *Poni Kairienė.* — 1 krepšelis.

51. — *Poni Jablonskiutė.* — 1 abrusas.

52. — *P-lė Urbanavičiutė.* — 1 abrusas.

(Bus daugiau).

Merginos-Moters Gražumas — Pragaištinga Dovana

Rašo P-LĒ A. LIUTKUS.

GRAŽUMAS visuomet buvęs merginos-moters siekiu. Vyras, kalbėdamas apie merginą ar moterį, pirmiausia užklausia ne apie jos budo gerumą, ne apie jos protingumą ar interesingumą, bet — „Ar ji graži?“

Bile merginai-moterei jei būtų suteikta galė, kad ji galėtų sau pasirinkti sielos troškiamus dalykus, tai ji veikiausia pareikalautų ne proto, ne talento ar gero budo, bet skaistaus veido, didelių mėlynų akių, auksiniai-geltonų plaukų ir dailios figūros. Dar, tur būti, nedaug pasiekė tokio supratimo laipsnio, kad trokštų genialumo, o ne to, kad būti gyvuoju paveikslu; kad trokštų girdėti žmones kalbant apie jas, — saktant: „Koki ji gabi“, vieton: „Koki ji graži.“

Bet ar ne peraugštai yra statomās tas moterų gražumas? Ar-gi ištikrųjų tik gražumu joms lemta atsiekti laimę? Ar-gi ištiesų taip yra, kad graži mergina turi geresnę progą pasekmingai ir laimingai gyventi, negu jos ne taip graži sesuo?

Paimkime pavyzdžiui kadir apsivedimą. Kaip kas gali pasakyti, kad dailus mergelės veidas yra jos turtas, jos laimė ir todėl gražuolė visuomet stovinti pirmame laipte apsivedimui, bet kitaip buk esą su taip vadinama negražiaja mergina. Bet tai netiesa. Užginčijimas iškart gali kam pasirodyti keistu, tad patyrinėkime pačius apsireiškimus.

Vyrai nors yra Venus'os gerbėjais, bet kuomet pamasto apie apsivedimą su mergina, jie kitaip į ją pažiūri. Tiesa, vyrai mėgsta meilinties gražuolėms; jie mėgsta su jomis baliuose pašokti; jie užganėdinti gražuolių puikumu ir todėl noriai su jomis lanko teatrus, restoranus ir kitas viešiasias įstaigas, nes ten publika pažvelgia akimis į jų gražuoles sądrauges; bet yra

slapta priežastis, del kurios vis-gi jie su jomis neapsiveda.

Pagalvokite tik apie nepaprastai gražias moteris, kurias pažinote, ir nesurasite, kad jos džiaugtųsi ir jaustųsi laimingomis savo apsivedime. Ir pažiūrėkite į garsiųjų žmonių — vyrų žmonas, ir nesurasite, kad jos būtų taip vadinamos gražuolės. Taipgi pagalvokite apie visas tas moteris, kurias žinote, kad jos yra begaliniai užkariavusios savo vyrų meilę, nepaisant to, kad jos neturi ypatingo gražumo.

Tas ir parodo, kad vyrai nėra taip dideliais gerbėjais paviršutinio gražumo, kaip kad atrodo. Jei jie gerbia gražumą, tai tik taip sau, nuo tolo. Kadir patinka graži moteris vyrų akims, bet tuo neužsibigia vyro reikalavimas gražumo iš savo žmonos. Jis trokšta iš jos ne vien raudonų ir baltų veidelių, bet ko tai ir svarbesnio, brangesnio. Jis nori, kad jo žmona jį užinteresuotų, palinksmintų, suramintų ir tinkamai suprastų. Tų spėkų nesirandant žmonoje, nusibosta ir josios paviršutinis gražumas.

Mat, gamta teisingai apdovanojo savo dukteris. Jeigu iš viršaus padabino jų galvelę, tad vidurį aprupino menku proteiliu. Yra ir išėmimų, bet daugumoje surasime, kad gražuolės turi menką išmintį, kaipo priedą prie savo gražumo. Toki moteris visuomet sau reikalauja, kad visi jai komplimentuotų ir visame būtų tik patarnavimui. Visą savo gyvenimą buvo lepinta ir giriama ir taip, pati nesijausdama, išsiauklėjo egoistė.

Negražioji-gi moteris, kartą įgijusi savo vyro širdį, mokės ją ir palaikyti ant visados. Jos draugijiniai ryšiai su vyru yra tęstinai ir galingi; gi gražuolė jų nepajiegia nei suprasti iš priežasties savo egoizmo. Negražiosios amžius ir-gi nebaido. Tankiausia buna, kad negražios moters jaunystėje grožėja senatvėje. Gražios mintis metų

bėgyje nukala nelygią išvaizdą į prakilnias eilutes, ir augšta, rami siela atspindi jos veide dangišku gražumu. Ji pati nei jos vyras čia nieko nenustoja — moters gražumas nebėga taip, kad jo nebutų.

Moteris, kuri pajiegė susidraugauti su savo vyrų išmintimi, supratimu ir simpatija, mokės tai padvigubinti kas metas, taip kad juo toliau ji gyvena su savo vyrų, tuo labiau ji geriau pažįsta, supranta ir žino jo reikalavimus ir troškimus. Bet moteris, kuri sau vyrą gavo delei savo gražumo ir neturi savyje kitų spėkų jo palaikymui, turi jo netekti, kuomet jos gražumas pranyks, nes jam bus daugiau jaunesnių moterų su skaistesniais veidais, į kurias jis įsimylės.

Toliau. — Pažvelgkime į moterų pasisekimą darbe. Gal tik ant scenos gražuolėms lengviau dasigauti. Bet ir ten gražuolės — tik parodai ir burio sudarymui; gi svarbiausias vietas užima gabumas, o ne gražumas.

Maxine Eliot pastebi, kad gražumas yra nuostolis aktorei, nes publikos atidžią

nukreipia nuo gabumų — talento. Nesiranda gražuolių tarpe tikrai garsių aktorių. Sarah Bernhardt, Poni Fiske, Nazimova ir daugelis kitų mūsų numylėtų aktorių negalima priskaityti prie gražuolių, bet jos mus užžavi savo genijum.

Darbdaviai taipgi aiškiai pasako, kad ofisuose nereikia gyvųjų paveikslų. Jie reikalauja gerų, švarių, protingų merginų, kurios paisys savo biznio, savo pareigas tinkamai pildys, neatkreipdamos asmeninės domos ant vyrų, kurie ten lankosi biznio reikalais.

Laimingesnė yra moteris, kurios laimė nesiremia jos gražumu. Tai yra tikrai nelaiminga dovana, nes ji išnyksta. Nėra skaudesnio atsitikimo, kaip kad gražuolės, kuri mato savo gražumą nykstant, kuris laikė pasaulį pas jos kojas, ir dabar — negali jo sulaikyti nuo išnykimo. Bent šio skausmo negraži moteris neturi. Niekas jai negali pasakyti: „O, kaip tu nuvytai!“

Bet — visos norėtume buti gražios, jei tiktai galėtume.

IŠ MOTERŲ GYVENIMO

Surinko ONA.

: Dr. Vera Danšakova Maskvoje tapo paskirta anatomijos mokytoja Columbia Universitete, New Yorke.

: Pensylvanijos gelžkelio šapose ir ofisuose, Altoona, dirba jau suviršum 500 moterų.

: Pensylvanijos valstijoje suviršum 50,000 moterų atlieka vyrų darbus.

: Francijoje pusė milijono moterų dirba įvairiose dirbtuvėse.

: Dabartiniame laike Suvienytose Valstijose 1,800,000 moterų užsiima žemdirbyste.

: Mary Pickford, viena garsiausiųjų krutomųjų paveikslų aktorė 1917 metuose uždirbo viršaus \$1,000,000.

: Flora Sandes išstarnavo du metus karės lauke Serbijos kariuomenėje.

Taupykime sviestą.

Neduok sviesto į stalą, jei prie mėsos yra soso, ir jei nėra tokių daržovių, kurioms reikalinga sviesto.

Neduok šeimynai bapkų ir kitokių kepsnių, kurių iškepinimui reikia daug riebalų.

Žuvį ir mėsą galima išvirti, iškepti pečiuje arba paspirginti ant ugnies; nevertok skaurados su taukais jų kepinimui. Taupyk taukus ir sviestą, kurį galima suvartoti kitiems tikslams.

Pagaliaus nenusimink. Dabar laikas moterims pasirodyti su savo taupumu — reikia surasti budai, idant mūsų šaliai prigelbėjus, kiek galint. Taupi moteris šiuose laikuose užsitarnauja tiek pagarbos, kaip ir tas kareivis, kurs patenką į trenšus už demokratybę kovoti.

Lietuvaitė Morta Skavronskaitė, arba Rusijos Imperatorienė Katarina Pirmoji

ANICE TERHUNE. Vertė P. JURGELIUTĖ.

RUSIJOS armija išvijo švedų garnizoną iš Marienburgo. Kazokai ir šiaip kareivių pulkai plaukė į užimtąjį miestą, viską plėšdami ir grobdami.

Burys kareivių įsiveržė į namą pastoriaus Glucko, tos vietos kunigo. Švedų kunigai 1701 metuose nebuvo turtingi. Užpuolikai apsidairė aplinkui ir, neradę nieko, kas jiems patiktų, jau buvo besiruošią eiti kur kitur, jieškoti sau geresnio grobio, bet vienam jų atėjo mintis pažiūrėti į didelį krosnį, kur dar tikėjosi rasti ką nors valgyti. Atidarė duris. Krosnis nebuvo taip tuščias, kaip kad visas namas. Krosnis buvo pilnas—tik jame buvo ne valgymui daigtai, jei bent tik žmogėdoms, — iš tos šiltos vietos kareiviai ištraukė lauk nusigandusią merginą, taip neapsakomai dailią, kad net visi užpuolikai išsižiojo nuo nusistebėjimo.

Brigados generolas Baueras, jieškodamas sau apsistojimo vietos, įėjo vidun pirma ne kaip nusistebėję kareiviai galėjo atsikvošėti. Iš pirmo žvilgio mergina begalo patiko Baueriui. Sukeikęs, jis sušuko:

— Švedai paliko Marienburge gražiausį dalyką!

Tuo gražiausiuoju dalyku buvo Morta Skavronskaitė, Lietuvos kaimietė. Jos tėvas pasimirė nuo maro, dar jai mažai esant, palikdamas moterį su keturiais mažais vaikais. Pastorius Gluckas ir jo moteris, sužinoję apie vargingą našlės padėjimą, paėmė Mortą į savo namus už tarnaitę. Ji nebuvo pamokinta, — iki savo mirėčiai ji nemokėjo nei skaityti, nei rašyti, — bet ji užaugo stebėtinai daili ir turėjo savyje didelį moteriško patraukimo turta.

Netrukus, ji apsuko kvailą pastoriaus sunaus galvą. Apie juodviejų vestuves negalėjo tuokart buti ir kalbos, nes Gluckai

prie to nebutų prileidę, tad ponias Gluckienė ėmė nebekesti Mortos, tuo labiau, kad ir pats pastorius pradėjo sukinėtis apie gražuolę lietuvaitę, o pastorienė nesiliovė iš pavydo.

Kiekvienas jaunikaitis mieste dusavo, pamatęs Mortą. Taip-pat ir švedų kareiviai iš barakų valkiodavosi aplink pastoriaus namus, norėdami pamatyti, kaip ta mergina šokdavo kieme įvairius tautiškus šokius.

Pagalčiau, ponias Gluckienė nebegalėjo ilgiaus kesti Mortos ir pasirižo ant visados nuo jos atsikratyti. Ilgai nelaukdama, ji apvedino ją su vienu švedų dragunu, vardu Johan Svendsen.

Tai buvo 1701 m. Mortai tuokart buvo sukakę vos 18 metų amžiaus. Per šešis mėnesius jaunamartė linksmai gyveno su savo vyru kareivių barakuose. Ir štai užėjo rusai, ir švedams prisiėjo bėgti iš miesto.

Jaunasis, gelbėdamas savo kailį, nieko nelaukdamas, paspruko drauge su kitais švedais, palikęs savo jauną pačią be jokios globos ir apsaugos. Prisiartinant rusams, Morta atbėgo į pastoriaus namus ir skubiai pasislėpė krosnyje.

Generolas Baueras veik pasiuto dėl jos ir nusigabeno ją su savim, jai sutinkant, ten, kur buvo sustojęs. Po jo globa ji dar gražesnė pražydo. Čia ji turėjo geresnį maistą ir gražesnius drabužius, ne kaip kada nors savo gyvenime buvo turėjusi, ir pirmu kartu, kaip gyva, turėjo ir pinigų savo reikalams. Ji manė esanti rojuje. Taigi ir jos sparneliai, taip sakant, dar platesni išaugo.

Kalbos apie jos dailumą pasklido labai greitai ir, žinoma, pasiekė Bauero viršininką, maršalą Šeremetjevą, rusų užpuolančiosios armijos vadą. Šeremetjevas ge-

rai pasižiūrėjo į Mortą ir tuoj, nieko nelaukdamas, atėmė ją iš Bauero. Kaip Baueras pavogė ją nuo Svendsono, taip-pat Šeremetjevas pavogė ją nuo Bauero.

Pirmosios dienos pas Šeremetjevą buvo dar smagesnės, negu pas jo pirmtakūnus, bet tai neužtruko ilgam. Už kelių mėnesių po tam armijos nusikraustė į Maskvą, ir čia Šeremetjevas padarė didelę klaidą, parodydamas Mortą savo draugams. Su iškilme nusigabeno ją į savo namus ir supažindino su galingu tuokart kunigaikščiu Aleksandru Daniloviču Menšikovu, vyriausiuoju Petro Didžiojo ministeriu.

Ji tą vakarą buvo ypatingai graži, ir Menšikovas bematant išimylėjo į ją. Jis nusprendė, kad ji tuojaus turi būti jo ir pasakė apie tai pačiam Šeremetjevui.

Šeremetjevas, visiškai dėl josios nebetkęs savo galvos, atsisakė atiduoti ją Menšikovui, gi šis nesiliovė reikalavęs. Šeremetjevas pasirodė neperkalbamas. Tuokart Menšikovas sukėlė prieš Šeremetjevą viską, ką tik galėjo, karės ministerijoje. Šeremetjevas buvo neturtingas, negalėjo apsiginti nuo Menšikovo, tad ir turėjo jam nusileisti. Jis pardavė Menšikovui savo mylimąją už 10 tukstančių rublių.

Menšikovui, kaip matome, pasisekė, kaip kad jam visados sekdavosi. Apsidžiaugęs, nusigabeno Mortą į savo rumus ir čia apsupo ją turtais ir grožybėmis. Jis stengėsi patenkinti kiekvieną jos užsigėidimą. Tarpe jų buvo daug ko bendro. Gal būti, kad juos artino vienas prie kito tai, kad abu buvo pradėję gyvenimą sulyginamai žemiau, ne kaip kiti žmonės.

Menšikovas buvo sunus paprasto irkliaus ant laivo; budamas berniuku, jis pardavinėdavo pyragaičius Maskvos gatvėse. Kaip ir Morta, jis turėjo geras smegenis ir sugebėjo pramušti sau gyvenime tinkamą kelią. Jo mitrumą ir gabumą pirmučiausia pastebėjo *Francois Lefort*, vienas Petro Didžiojo favoritu, kurs ir paėmė jį pas save už tarną. Menšikovas buvo pilnas ambi-

cijos. Jis pasinaudodavo kiekviena proga, kad tik apsišvietus ir iškilus augštyn. Netrukus, jis atsiekė tiek, kad pateko į caro tarnystę. Lefortui pasimirus, 1699 m., Menšikovas užėmė jo vietą prie caro.

Jis buvo bemokslis, žiaurus ir neteisingas, bet buvo gudrus politikierius. Jis galėjo pritaikyti savo gabumus prie bilo ko: galėjo muštruoti kareivius, statyti laivus, valdyti šalį, užgniaužti žmonių sukilimą, kirsti maištininkų galvas ir tam panašiai, su vienuodu upu ir pasirižimu.

Pagaliaus, Menšikovas liko vyriausiuoju ministerium.

Menšikovas su Morta linksminosi be galo ir krašto. Vieną kartą jie surengė tikrą „Arabų Naktų“ puotą. Programas buvo neapsakomai gražus. Tarnai, žibančiais rubais, vaikštinėjo pirštų galais; vynas liejosi upėmis; buvo įvairios muzikos, vergų šokiai ir kitokie pasilinksminimai. Linksmybei nesimatė galo.

Iškilmėje dalyvavo vienas apsileidęs asmuo — nepasipuošęs, kietaveidis, nenusi-skutęs, nemazgotom rankom, prastais, pusiau kaimietiškais drabužiais ir purvinais ilgais batais. Tai buvo garbės svečias, vienos Rusijos caras, Petras Didysis.

Jisai buvo genijus, nepaprastų gabumų, budavotojas imperijos ir civilizacijos, žiaurus žvėries budo. Jis buvo labiausiai neapkenčiamas visoje Rusijoje žmogus. Niekas nežinojo, ką jis gali padaryti, ar kur link gali nueiti. Tankiai jis dirbdavo darbininkų eilėse. Kiekvienas begalo jo bijodavosi. Jis privertė Rusijos gyventojus nusikirpti ilgas barzdas, apkirpt ilgas „kaf-tanų“ rankoves ir skvernus ir padarė rusus panašiais į vakarinės Europos žmones.

Tuo laiku, kada jis apsilankė Menšikovo puotoje, jis jau buvo apvalęs Nevos upės pakraščius ir pastatęs tenai miestą, kurį savo garbei pavadino Petersburgu, arba Petro miestu. Tan miestan jis perkėlė iš senosios Maskvos ir Rusijos sostinę.

(Pabaiga bus).

Parašė A. B. STRIMAITIS.

AUGANČIO jaunimo svajones apie ateitį galima prilyginti sapnams, kurių gražumas baigiasi su pabudimu.

Mūsų jaunuomenė žiuri į ateitį su pusiau užmerktomis akimis. Kartais, atsilankydami viešose vietose, prisižiūri paveikslams ir skulpturoms ir su užsidegimu trokšta jei ne tokiais garsiais didžiunais patapti, tai bent tokiais, kad jų vardas būtų minimas kaipo prakilniesnių žmonių, turtinų ir duosnių labdaringsiems tikslams.

Tokios svajonės yra pagirtinos, nors jos ir yra kaip sapnas. Panašių minčių jaunimas yra daug padoresnis, negu toks, kurs nieko nesvajoja.

Jaunos moters svajuoja apie savo gražumą, užinteresavimą savimi kitų; kitos svajuoja pasilikti poniomis didelių rumų; kitos maño busiančios didelės labdarės. Tos visos svajonės gimsta kaip sapnai saldžiame miege.

Bet motinos svajonės toli skiriasi nuo paprastų sapnų, nuo tų jaunimo svajonių. Ji sėdi sau viena, apkabinusi savo sunelį prie jos kelių. Ji nesvajoja nieko apie save, bet apie savo kudiķį. Jos visos mintys, visa viltis, visa doma atkreipta į jo ateitį. Ji pati sau nieko netrokšta. Ji savo sapnuose mačo jį didžiu, prakilniu. Del jo ji pasišventusi viską padaryti, ir tai ne sapnuose, bet tikrame gyvenime. Ji yra pasiryžusi perkentėti didžiausius vargus, nedateklus, kad tik atsiekti savo širdies troškimus.

O kokis laimingas būtų gyvenimas, jei kiekvienos motinos sunus pasistengtų įsivaizdinti savo motinos jausmus, jos troškimus. Tuokart nebūtų nei apgavysčių, nei priespaudų, nei žudymų, nei karių. Būtų pilna meilė ir pakanta kito nuomonių; niekas nesikėsintų ant gyvasties savo artimo; neturėtų noro kitą nuskriausti, persekioti už vpatiiskus persitikrinimus nebūtų girtuoklystės. Visi blogumai išnyktų, nes kiekviena motina iš tikros širdies trokšta, kad jos sunus ar duktė būtų prakilnus, dori ir visų gojojami.

Motinos idealas yra augštas, prakilnus, kad tik jos sunus tai suprastų! Bet, ant nelaimės, mes mažai turime tokių sunų, kurie pagerbtų savo motinų idealus. Tiesa, turime Kudirką, Daukantą, Baranauską, Vaičaitį, Mačį, Višinską, Vienožinskį, Akeleitį, Vištalių ir visą eilę parinktų Lietuvos sunų, kurie, budami prie motinos kelių su atydžia prisižiūrėjo į motinų rupestingumą apie juos. Sulaukę to amžiaus, kad galėtų eiti savo keliais, jie pagodojo savo motinas, stengėsi būti tokiais, kokiais jų motinos troško, kad jie būtų.

Bet ne visos motinos yra tokios laimingos. Daug yra motinų, kurių širdis krauju apsilieja, matant, kad jų pastangos, jų troškimai neatrado atbalsio jų vaikelių širdyse. Yra ir tokių motinų, kurių gyvenimas netik nepavydėtinas, bet reikia stebėties iš jos kantrybės. Didelė dauguma jos vaikelių kaip tik laikosi, kad nepapuošus į kalėjimą, ir tokių, kurie praleidžia visą savo amžių ant niekų; yra tokių, kurie nuo jaunų dienų iš kalėjimo mažai kada paliuosuojami. Bet motina ir tuokart nenustoja vilties, — ji ir tuomet geidžia savo troškimus atsiekti; ji turi viltį, kad jos sunus pamatys savo klaidas ir supras savo motinos troškimus.

GALILEO IR LIAMPOS

ITALIJOJE apie tris šimtai metų tam atgal gyveno dar jaunas vyras vardu Galileo. Kaip ir Archimedes, jis visados mąstydamas apie įvairius dalykus ir jieskoddavo jiems išaiškinimų. Jis išrado termometrą, teleskopą ir mikroskopą. Be to išrado ir kitokius naudingus mokslui dalykus.

Vieną vakarą — jis tuokart buvo tik tai aštuoniolikos metų amžiaus — užėjo katedron tuo laiku, kaip užžibino liampas. Liampose toje gadynėje degdavo tik tai aliejus. Jos kabėjo ant grandžių ir virvių, nuleistų nuo lubų. Sargui pajudinus liampą ar vėjui paputus per katedrą, liamos supdavosi, kaip pendulumai. Galileo tai pastebėjo. Taigi ir pradėjo jis į tai tēmyti su didele atidžia.

Jis pāmatė, kad liamos, pakabintos ant ilgų virvių, šuposi vienokiu greitumu; gi pakabintos ant trumpesnių virvių šuposi kitokiu greitumu — daug greičiau už anąsias. Išžiūrėjęs į tą skirtumą, Galileo dar labiau užsiinteresavo. Milionai žmonių matydavo tas liampas, besisupančias tokiu budu, bet niekam neatėjo galvon mintis patyrinti tą apsireiškimą.

Galileo, sugrįžęs namo, pradėjo daryti bandymus. Jis paēmė keletą virvelių įvairaus ilgumo ir pririšo jų vieną galą prie lubų. Prie nuleistojo žemyn galo jis pririšo svarumą. Po tam jis supo tuos svarumus taip pat, kaip supasi liamos katedroje.

Taip darydamas, jis susekė, kad virvutė 39.1 colių ilgio šuposi (sudrebėdama) ly-

giai 60 kartų į minutą. Virvutė 4 kartus trumpesnė suvirpėdavo kas pusė sekundos, arba 120 kartų į minutę. Kad suvirpėtų po tris kartus į sekundą, reikėjo virvutės 9 kartus trumpesnės už pirmąją. Bandydamas įvairiais budais, Galileo, pagaliaus, atrado, kaip pritaisyti pendulumą (kaip kur vadinama ir perpendikuliū) prie sieninių laikrodžių.

Tokiu tai budu ačiu besisupančioms katedroje liampoms ir Galileo papratimui mąstyti, pasaulis susilaukė labai paprasto, bet ir labai naudingo dalyko — pendulomo laikrodžiui.

Ir pats gali pasidaryti pendulumą, panaudodamas tam virvutę ir svarumą. Gali daryti bandymus, jei nori; gal surasi,

kokio ilgio turi būti pendulumai, kad svyruotų (suvirpėtų) kartą į dvi sekundi.

JAMES WATT IR VIRDULYS

MAŽAS škotas berniukas vieną kartą sėdėjo savo močiutės virtuvėje. Jis žiūrėjo į raudoną liepsną ugnvietėje ir mąstė apie daugelio dalykų priežastis. Jis visados indomaudavo ir visados norėdavo ką-nors žinoti.

— Močiute, — jis kartą paklausė, — dėlko ugnis dega?

Nekartą jis nustebindavo savo močiutę įvairiais klausimais, į kuriuos ji negalėdavo atsakyti. Jinai ir šiuo kartu rengė vakarienę ir nieko jam neatsakė.

Ant ugnies kabėjo senoviškas virdulys.

Buvęs jame vanduo pradėjo virti ir burbuliuoti. Plojytis garo deoesėlis kilo augštin iš virdulio. Netrukus ir dangtelis ant virdulio pradėjo barškėti ir šokinėti. Iš-po jo su didele spėka veržėsi lauk garas. Berniukas pakėlė dangtelį ir pažiūrėjo virdulin, tikėdamas pamatyti, kas jį kilnoja. Bet

nieko tokio ypatingo nepamatė — vanduo virė, burbuliavo ir tiek.

— Močiute, — jis užklausė, — kas yra tame virdulyje?

— Vanduo, vaikel, — nieko daugiau, kaip tiktai vanduo.

— Bet ten turi būti kas-nors kito. Ten yra kas-nors, kas kilnoja dangtelį ir priverčia jį šokinėti.

Močiutė nusijuokė.

— Oh, tai tik garas, — ji pasakė. — Gali matyti, kaip jis eina iš virdulio ir mušasi lauk iš-po dangčio.

— Bet juk tamsta pirma sakei, kad virdulyje nieko nėra, tiktai vanduo. Kaip-gi garas įsigavo ten, po dangčiu?

— Na-gi, mažuti, garas kyla iš karšto vandens. Karštas vanduo padaro garą. — Močiutė jau nebežinojo, kaip aiškinus, kad vaikas suprastų.

Berniukas vėl pakėlė dangtelį ir vėl pažiūrėjo vidun. Jis nematė nieko kito, kaip tik burbuliuojantį vandenį. Garo arti vandens nesimatė, tik kiek augščiau.

— Kaip keista! — Jis stebėjosi. — Garas turi būti labai tvirtas, kad gali pakelti dangtį. Močiute, kiek įpylei vandens į virdulį?

— Arti kvortą.

— Žiūrėk, jei garas iš tiek nedaug vandens yra taip tvirtas, tai iš daugelio vandens jis būtų daug kartų tvirtesnis, ar ne? Dėlko negalima būtų jo pavartoti pakėlimui didesnių sunkumų? Dėlko nebutų galima priversti jį sukuti ratus?

Močiutė nieko neatsakė. Tie berniuko klausimai buvo jai be reikšmės ir be prasmės. Ji ir toliaus dirbo sau, tylėdama, gi berniukas vis sau žiūrėjo į virdulį.

* * *

Kaip suprasti spėką, kuri yra gare ir kaip priversti garą daryti ką kitą, netik kelti dangčiuką — štai tie klausimai, kuriuos stengėsi išrišti James Watt, tas gabus škotas-berniukas. Kasdien jis apie tai mąstė; kas vakaras budavo sėdi prie ugnelės ir žiuri į dangtuką, kurį kilnoja ir purto verdančio vandens garas. Idėja augo jame, jam pačiam augant į vyrą; per ilgus tyrinėjimus jis pradėjo protauti ir priėjo prie tam tikrų išvedimų.

— Gare yra ypatinga spėka, — jis sakė pats į save. — Nėra buvę tokio milžino

pasaulyje, kurs būtų turėjęs tiek spėkos. Jei tik mes žinotume, kaip pažaboti tą spėką, tai nebūtų galo tiems darbams, kokius ji galėtų mums atlikti. Ji netik kilnotų įvairius sunkumus, bet sukėtų mums įvairių įvairiausias mašinas. Ji trauktų mūsų vežimus, ji stumtų mūsų laivus, ji artų ir sėtų, ji verptų ir austų! Per tukstančius metų žmonės trusėsi greta tos spėkos, niekad jos nemanydami, kad ji gali jiems tarnauti. Bet kaip galima tai atsiekti? Štai kame klausimas!

Jis darė vieną bandymą paskui kitą. Vieną kartą jam nesisekė, kitą kartą nesisekė, bet iš tų nepasisekimų jis vis mokinosi. Žmonės juokėsi iš jo.

— Ar ne juokinga, — jie sakydavo, — manyti, kad garas gali sukėti mašinas!

Bet James Watt išsilaikė savo užsispyrime ir, pagaliaus, davė pasauliui pirmą pasekmingą garinį lokomotivą (inžiną). Tokiu tai budu iš tyrinėjimų taip paprasto dalyko, kaip virdulys, pagaliaus atsirado vienas iš naudingiausių pasaulio išradimų.

KAIP BITĖ IŠGELBĖJO BERNIUKĄ.

I.

Poviliukas išėjo vieną kartą į mišką pasižiūrėti paukščių lizdų. Jis nedraskė lizdų, nepaukštvanagiavo, bet tik norėjo žinoti, kaip paukšteliai gyvena. Jis žinojo vieną lizdelį. Jame buvo keturi mėlsvi kiaušinėliai. Poviliukas kartais apsilankydavo pas tą lizdelį ir, užėmęs kvapą, žiūrėdavo į mėlsvius kiaušinėlius, o čiupinėti jų nečiupinėdavo: jis žinojo, kad paukštelė tuomet atsimestų nuo kiaušinių. Dabar jis rado šitame lizdelyje, kiaušinėlių vietoje, keturis mažutėlius, puokuotus paukštelius. Jų buvo didelės burnos; jie įs plačiai pražiodavo, kaip atlėkdavo senė su penu arba kas pajudindavo lizdą. Išrodė, kad jie visuomet alkani. Poviliukas ilgai žiūrėjo į juos, paskui pasileido toliau į mišką, daugiau lizdų jieškoti. Paukščių jis matyti — daug matė, bet lizdų nerado. Pagalios jis sustojo, apsižvalgė ir pasijuto — nebežino kame esąs, kurioje pusėje jo namai. Ėmė žvalgytis aplinkui, jieškoti takelio, bet niekur takelio nebuvo; o buvo jau pavakarė ir reikėjo namo eiti.

II.

Nusiminė Poviliukas, prisėdo ant kelmo ir pradėjo galvoti, kaip čia bus dabar? Ar reikės šitame miške nakvoti? Net šiurpuliai nukratė berniuką, atsiminus, kad ga-

li kokis žvėris jį užpulti ir sudraskyti. Iš baimės pradėjo šaukti, rėkti. Skardas toli ėjo per mišką, bet neatsiliepė niekas. Berniukas nutilo ir buvo bepradedas verkti, kaip staiga išgirdo pažįstamą zirzėjimą. Tai zirzėjo renkanti medų bitelė. Poviliuko mintis prašvito. Iš kur galėjo būti bitelė? Nekitaip, kaip iš jų sodno. Dabar jis žinos kelią atgal. Jis girdėjo, kad bitės visuomet tiesiai lekia iš savo avilio ir į avilį. Jis akylai dabojo, į kurią pusę lėks bitelė, prisirinkusi medaus. Bitelė pakilo ir nu-zvimbė per medžius, — pasileido į tą pusę ir Poviliukas. Bėgo stačiai, stačiai ir pasijuto pagiryje beesąs. Už pievos greičiaus ir atsirado namie. Motina buvo susirupinusi, kodėl jis taip ilgai nesugrįžta namo ir norėjo siųsti vyresnįjį brolių jieškoti jo, bet bitelė jį parvedė pirma.

—:—

TĖVŲ IR BROLIO MEILĖ.

(Iš *Marčiaus Rutino „Žinynėlio“*).

Sekama iš rusiško.

Plaukė laivas jura. Kelyje ištiko baisi audra, laivas sugedo, prakiuro ir pradėjo skęsti. Žmonės sulipo į valtį, kuri buvo prie laivo, bet nuo žmonių sunkumo pradėjo semti ir valtį. Tuomet vairininkas liepė traukti liosus, kam klius liosas — dvyliką tų bus įmesta į jurą, kad išgelbėjus likusiuosius. Liosas tarp kitų kliuvo ir vie-

nam jaunam kareiviui. Kareivio jaunėsis broliukas puolė vairininkui po koju ir tarė:

— Meskite geriau mane mano brolio vietoje į jurą. Jis galės geriau išmaitinti mano tėvus ir brolius, kurie randasi dideliame varge, kaip aš — telieka jis gyvas, o težusiu aš jo vietoje.

Vairininkas sutiko po ilgo maldavimo ir imetė vaiką į jurą vietoje brolio. Šėšias valandas plaukė jis paskui valtį, nenorėdamas išleisti valtės iš akių. Keleiviai, mątydami vaiko pasišventimą, pradėjo maldauti vairininko, kad jis paimtų jį atgal į valtį. Vairininkas sutiko ir vaikas pasiryžęs išgelbėti tėvų ir brolio gyvybę, išsigelbėjo ir pats save.

—:—

BITĖS.

I.

Vieną kartą, kaip aš buvau sodne, bitė įgylė man į ranką. Aš rėkdamas nubėgau pasiskusti tėtėi. Tėtė išėmė man iš rankos geluonį ir nuplovė ranką su šaltu vandeniu ir pasakojo daug dalykų apie bites. Beklausydamas, užmiršau visą skausmą. Jis papasakojo, kad kiekviename avilyje yra trejopos bitės: motina (bitinas), darbininkės — bitės ir tranai. Motina avilyje yra tik viena. Ji yra ilgesnė kaip kitos bitės. Ji turi geluonį, bet niekuomet niekam negilia su juo.

Darbininkių bičių yra avilyje daugiausiai. Jos yra mažesnės, trumpesnės už motiną. Kiekviena turi geluonį, tokį kaip man ištraukė iš rankos.

Tranų avilyje nedaug tėra. Jie yra trumpi ir druti. Jie didesni už darbininkes bites, bet geluonies visai neturi.

II.

— Ką daro motina (bitinėlis) — užklausiū aš tėtės: — ar ji mokina bites, kaip medų dirbti, ar ji valdo jas?

— Ne, ji yra bičių motina, — atsakė tėtė, — ji nieko daugiau nedaro, kaip tik

kiaušinėlius deda. Kitą dieną jos padeda tukstančius tokių kiaušinėlių. Kiekvieną kiaušinėlį padeda į atskirą korio akele. Darbininkės — bitės dirba avilyje ir lauke visus darbus. Jaunosios darbininkės maitina kirmių, kuris išėina iš motinos kiaušinėlių ir iš kurio išauga bitės, ir dirba naujus korius; senosios darbininkės neša medų. Visos — ir senosios ir jaunosios — turi ginti avilį nuo visų, kas tik nori išsikuopinėti medaus. Tranai yra dideli tinginiai ir dykaduoniai; ji nieko nedirba. Jie yra bičių tėvai. Kaip bitės negauna medaus laukuose, juos išvaro laukan iš avilio, ir jie badu numiršta!

Paskui tata man parodė avilius. Vieni jų buvo kaip namukai, sukalti iš lentų; kiti — šiaudiniai, apvali; tretii — pailgi, kaip rąstgaliai. Vienas avilys buvo stikline siena, pro kurią buvo visa matyti, kas darosi avilio viduryje.

— Katros bitės išėina iš tų kiaušinėlių, kuriuos deda motina, — užklausiū tatos, — motinos, darbininkės ar tranai?

Visos jos išėina iš tų pačių kiaušinėlių. Iš pradžios, visi kiaušinėliai ir kirmiai lygūs. Jei darbininkės užsimano, kad išėitų motina, tai jie vieną kirminą pradeda geriau šerti, kaip kitus, ir ji išsiperi per šešioliką dienų; darbininkės išsiperi per dvidešimts vieną dieną; o tranai — per dvidešimts keturias nuo kiaušinėlių padėjimo.

—:—

PAVASARIS.

Sučiułbo, pragydo augštai vyturiai,
Artojai jau taisos į lauką.
Siubuoja, linguoja balti debesiai
Lyg valtis, kad Nemunu plauko.

Saulutė — močiuė pakilo augštai
Ant pievų rasų sidabrinių.
Išsvaidė, išsklaidė ji šviesą antai —
Lig pat pakraščių vakarinių.

TROJOS PUOLIMAS

Pasakoją BARZDŲ DĖDĖ.

I. — ILGAS APGULIMAS.

Ties Aigėjų Juros krantu senovėje buvo gražus, turtingas ir garsiausias visame pasaulyje miestas. Jis buvo vadinamas *Ilium*, — taip jį vadino jo gyventojai, — bet pasakojimuose ir giesmėse jis buvo vadinamas Troja. Jis buvo pastatytas klonyje, nelabai toli nuo kranto ir buvo apsuptas augšta muro siena; priešai negalėdavo tos sienos išgriauti nei perlipti. Už tų sienų buvo gyventojų gričios, dideli ir maži namai, dailūs karaliaus ir jo sunų muro rumai ir puiki miesto dabotojos deivės Athėnos bažnyčia. Išlauko, priešais sienas, buvo daržai, sodnai ir užsėti ukių laukai. Toli nuo miesto kilo augštyn gražus kalnas Ida.

Troja buvo labai senas miestas. Per ištisus šimtmečius ji augo galybėje ir puikybėje ir niekas nežinojo, kas ir kaip užtiesė jos didybės pamatus. „*Ilium stovės per amžius*“, sakydavo trojėnas, žiurėdamas į savo miesto sienas ir gražius trobėsius. Bet atėjo didelės nelaimės, ir žiauri karė išnaukino daugybę žmonių.

Iš užmarių atėjo gaujos graikų, apsiginklavusių karei ir pasiryžusių užkariauti miestą. Mat, Trojos kunigaikštis, vardu Paris, skaudžiai nuskriaudė Graikiją. Jis pavogė ir išgabeno iš Graikijos Spartos karaliaus Menelajaus pačią *Eleną*, gražiausią visoje Graikijoje moterį. Visa Graikija reikalavo atkeršijimo; visų miestų didvyriai ir karžygiai prisiekė kerštą Trojai. Jie atplaukė daugybėje laivų, su burėmis ir irklais, ir išlipo ant lygumos. Ties krantu jie pastatė sau įvairias gėtras ir trobeles; sukūrė ugnis; aplinkui savo lystį jie įrengė iš akmenų tvirtoves. Iš čia jie šaukė Trojos didvyrius, kad šie išeitų iš miesto ir muštųsi su jais.

Tokiu budu prasidėjo apgulimas. Per devynis suviršum metus miestas buvo ap-

suptas priešų; bet miesto sienos buvo tvirtos, ir žmonės, gynę miestą, buvo drąsus. Prie miesto vartų atsitiko daugybė didelių ir žiaurių mušių. Kartais pergalė buvo graikų pusėje; kartais-gi atrodė, kad trojėnai ims viršų; bet, ištikrųjų, nei vieni, nei kiti negalėjo laimėti. Trojėnai negalėjo nuvyti užpuolikų nuo pajurio; graikai negalėjo įsilaužti į miestą. Tai vienoje, tai kitoje pusėje krito didvyriai — karžygiai. Dideli buvo nuostoliai ir vienu ir kitu; didelis buvo skurdas ir kentėjimas. Bet kova vis buvo vedama ir jos galo nesimatė.

— Deivė Athėna mus saugoja, — sakydavo trojėnai. — Kol Palladium'as yra su mumis, tol priešai negali paimti miesto!

Palladium'as buvo tai graži stovyla deivės Athėnos bažnyčioje. Visa trojėnų viltis buvo toje stovyloje, — jie manė, jog joje buvo stebuklinga spēka, saugojanti jos draugus.

— Neapsimoka mums ilgiau bekariauti, — sakydavo graikai, — mes negalime laimėti, iki Palladium'as yra Trojoje.

— Gana ilgai mes čia stovėjome, — sakė kiti, — užbaigkime tą apgulimą ir grįžkime į savo namus!

Bet Ulysses, drąsiausias iš visų Graikijos didvyrių, nenorėjo klausyti tokių kalbų. Vieną tamsią ir audringą naktį jis įsigavo į miestą; aplenkė nepatėmijusią jo sargybą; įsigavo į Athėnos bažnyčią tokiu laiku, kada visi sargai miegojo; čia jis pagriebė Palladium'ą ir atnešė jį, su didele iškilme, pas savuosius, į pajurį.

— Dabar mes ištikrųjų pergalėsime trojėnus, — sakė graikai: — Palladium'as yra pas mus!

Bet trojėnai vis dar laikėsi ir dabojo miesto vartus. Ir žiaurus apgulimas nesibaigė.

II. — DIDELIS ARKLYS.

Vieną vasaros rytmetį visus Trojos gyventojus sujudino šauksmas sargų, buvusių ant miesto sienų.

— Kame dalykas? Kas pasidarė? — klausinėjo vyrai, moters ir vaikai, bėgiodami gatvėse.

— Jie jau nuėjo! — šaukė sargai.

— Kas nuėjo?

— Graikai nuėjo šalin!

— Ak, ne! Tas negali buti!

— Lipkite čia patįs ir pažiūrėkite, jei mums netikite.

Netrukus šimtai vyrų ir moterų stovėjo ant sienų ir žiūrėjo pajurin, stengdamies rytmečio brėkštoje išžiūrėti jų visų neapkenčiamas priešų gėtras ir juodus jų laivus jurose.

— Jų ten jau nebėra, — šaukė kareivis. — Nebeliko graikų anei ženklų, — nėra nei laivų, nei ugnies, nei gėtrų. Ačiu deivei Athėnai, jie pasitraukė nuo mūsų miesto.

— Žiūrėkite dar, — sakė atsargesnieji piliečiai. — Gal rankas juos pridengia nuo mūsų akių, — neapsigaukite!

— Nėra jokio ruko, — teisinosi žvalgas. — Bet aš matau keistą tamsų daigtą tarp krumų, netoli įlankos, kur mūsų vaikai liuoba maudosi. Kasžin, kas ten tokio gali buti?

Visi pažiūrėjo ten, kur rodė žvalgas. Ištikrųjų tarp krumų buvo kažkas keisto; mažesnis už laivą, bet didesnis už žmogų. Ryto meto brėkštoje atrodė kaip koks jurų baisunas, iškilęs iš vilnių ir išėjęs ant kranto.

— Gal tai jisai prarijo graikus su visais jų laivais, — spėjo tulas žmogelis. — Bet-gi gerą užkandį jis turėjo, nėra ko nei sakyti!

Tuoj ir saulė pasirodė iš už kalno Ida, sklėisdama visur savo auksinius spindulius ir apšviesdama visą apielinkę. Dabar jau nebebuvo abejonės sulig to keisto dalyko pajuryje.

— Tai arklys! — visi sušuko vienu balsu.

— Bet ne tikras arklys, — atsakė žvalgas. — Labai didelis. Tai yra stambus, nerangus ir nedailiai padarytas arklio pavydaldas, kurį graikai paliko, tur buti, tam, kad mus užgąsdinus! Pamenu, pastaromis keliomis dienomis tuose krumuose jie kažką darė — darbininkai bėgiojo šen ir ten, kalinėjo, barškino. Jie, mat, dirbo tą stovylą.

Tuo tarpu minioje pasirodė Trojos kunigaikštis Laokoonas. Tai buvo senas ruskšlėtu veidu ir žilas žmogus—dievaičio Apollono kunigas, protingiausias iš visų savo viengenčių. Pažiūrėjęs į aną keistą stovylą, jis atsikreipė į minią ir pratarė:

— Tai yra prigavystė. Mano vaikai, saugokitės graikų gudrybės! Jie pagamino tą stovylą tam, kad jus prigavus. Sakau jums, — apsižiūrėkite ir neturėkite nieko bendro su ja!

III. APLEISTAS LAUKAS.

Prieš pusiaudienį senas Trojos karalius Priamas liepė paskelbti miesto gatvėse sekančio turinio atsišaukimą:

„Mūsų priešai pasitraukė, ir tarp mūsų vėl užviešpatavo ramybė. Pusiaudienio valandoje miesto vartai bus atdaryti, ir mūsų žmonės galės užsiimti savo ramiais darbais“.

Netrukus visas miestas sukruto ir subruzdė. Atrodė, lyg skaisti diena būtų atėjusi po ilgos ir baisios nakties. Kai tai malonu yra pasijusti liuosu nuo pavojaus ir vėl ramybėje sustoti prie savo darbo! Moters pradėjo valyti ir vėdinti savo namus; jos garsiai kalbėjosi ir dainavo, dirbdamos savo darbą. Krautuvninkai išnešė laukan savo prekes ir paskelbė pirmiems pirkėjams nužemintas kainas. Kalviai sukūrė senai užgesintą ugnį ir pradėjo perkalinėti kardus į spatūs ir reikalingus žemdirbystėje įnagius. Žvejai taisė savo tinklus. Ukinikai skaitė savo galvijus ir kal-

bėjo apie derlių, kokio galės laukti iš savo užleistų laukų.

Bet ne visi taip trusėsi, rengdamies prie ramių savo darbų. Didelis burys žmonių nuo pat ryto susirinko prie miesto vartų ir laukė, kada jie bus atdaryti, kad galėjus išeiti iš miesto. Kaip tik vartai atsidarė, visas burys leidosi bėgti linkui pajurio. Vyrai ir berniukai norėjo matyti, ar graikai nepaliko ant kranto ką-nors, ką verta butų paimti atminčiai.

Jie vaikštinėjo pakraščiu, apžiurinėdami kiekvieną krumelį, kiekvieną duobukę, bet nerado nieko, išskyrus keletą indelių, sulaužto kardo šmotą, koki nereikalingą papuošalą ir tam panašiai. Bet jie visi laikėsi nuošaliai nuo jurių įlankos, apaugusios karklynais. Net ir drąsiausieji jų nedrįso prisitarti prie riogsančio tenai arklio. Mat, kunigas Laokoonas persergėjo juos; jie stovinėjo ir ištolo žiurėjo į keistą paminklą, kurį paliko graikai.

Tik štai netikėtai kitoje lauko pusėje pasigirdo didis klyksmas. Iš tenai kaikurie trojėnai, landę po krumus,ėjo vedini belaisvi.

—Graikas! Graikas! — šaukė minia. Vyrai ir berniukai bėgo pirmyn, kad pamatytų suimtą žmogų ir kad pasijuoktų iš jo. Vargšą vedė už virvės, užnertos ant kaklo; jis slydinėjo ir svyravo, o minia tyčiojosi iš jo ir juokėsi; ne vienas užgavo jį su lazda ir svaidė į jį smiltimis. Iš jo sužeisto veido bėgo kraujas, jo akys buvo paraudusios ir skaudėjo; kairėji jo ausis buvo sumankyta ir atplėšta; dešinėji ranka buvo išsukta. Bet jo persekiotojai, nors ir matė visą jo nelaimę, nepaisė, tik šaukė ir šaukė:

—Graikas! Graikas! Šalin su juo!

Umai viskas nutilo. Prie kelio sustojo vežimas, kuriame buvo vienas karaliaus oficerių:

— Kas yra tas belaisvis, kurį jūs taip užgauliojate? — Jis paklausė.

— Mes manome, kad jis yra graikas, — atsakė suėmusieji jį žmonės. Mes radome

jį žolėje, netoli didžiosios pelkės; jis jau buvo sužeistas ir beveik apakęs, tad ir lengva buvo jį suimti, nors ir nebuvome apsiginklavę.

— Jau sužeistas! — tarė oficerius. — Tai vis-gi keista.

Atsikreipdamas į belaisvį, jis paklausė:

— Kaip-gi tai yra? Pasakyk man, ar tu esi graikas ar gal esi Trojos draugas? Koks yra tavo vardas ir kur yra tavo tėvynė?

— Mano vardas — atsakė belaisvis, — yra Sinonas; aš gimiau Graikijoje, tačiau dabar jau nebeturiu tėvynės. Pirm dešimties dienų skaičiausi Graikijos draugu ir narsiai kariavau jos didvyrių eilėse. Bet pažiūrėk į šias baisias žaizdas, tą ausį, tą sukruvintą veidą, tas akis. Ar aš galiu pasilikti draugu tų žmonių, kurie taip mane sužeidė ir kurie butų visai mano gyvasti atėmę?

— Pasakyk mums viską, — paliepė oficerius. — Ir pasakyk mums, ar teisybė kad graikai nuplaukė namo ir nebegrižs mūsų užpuldinėti?

Tai taręs, jis pamojo į jaunikaičius, liepdamas atliuosuoti virves ant belaisvio kaklo.

— Aš viską tamstoms pasakysiu, — atsakė Sinonas, — ir sakysiu trumpai. Kuomet gudrusis Ulysses pavogė iš jūsų bažnyčios Palladium'ą, tad graikai tikėjosi, kad miestas bematant jiems pasiduosias. Bet laikas bėgo, ir jie nelaimėjo nei vienos pėdos žemės. Jie pradėjo nusiminti. Sušaukta taryba ir nutarta pertraukti apgūlimą ir plaukti sau namo. Netikėtai jurose iškilo baisi audra. Pietų vėjas be paliovos putė per ištisas dienas. Vilnis per krantą veržėsi ant sauszemio ir ne vieną mūsų gėrą sunaikino. Nebuvo galima nei vienam laivui išplaukti į juras, ir mes visi, nusiminę, laikėmės savo listyje. Tuokart graikų vadai pašaukė žinių ir liepė jam pasakyti, kame buvo viso to priežastis ir koku budu

mes galėtume grįžti namo. Pirmutinis žinys Kalchas pratarė:

„— Athėna užpyko ant mūsų už tai, kad mes pavogėme iš jos bažnyčios Palladium'o stovylą. Štai dėlko jurose iškilo tokios baisios ir žiaurios audros. Jos nenu-rims tol, kol jūs nepadarysite ko nors tokio, kas permaldautų jos rustybę ir atlygintų jai už skriaudą kokią mes jai padarėme.

„— Pasakyk, ką mes privalome padaryti? — klausė vadovai.

— Privalote padaryti didelę arklio stovylą ir palikti ją ant kranto, kaipo ženklą jūsų gėdos ir atgailos, — atsakė Kalchas. — Niekados jūsų laivai negalės sugrįžti Graikijon, jei jūs to nepadarysite.

— Po tam pašaukta kitas žinys. Ulyses pamokino jį, ką jis turįs sakyti. Jis pasakė:

„— Graikijos laivai niekad negalės išplaukti, jei gerai žinomas graikų tarybo-se didvyris nebus paaukuotas Apollonui.

„— Kas yra tas didvyris, kurį turėtume paaukuoti? — klausė vadovai.

„— Sinonas, — atsakė žinys, vėl Ulyso paragintas. Mat, tasai žmogus geidė mano mirties, jausdamos mano ižeistas be jokios priežasties iš mano pusės.

— Mane tuojau surišo ir uždarė gėtroje pačiame mūsų lauko pašalyje. Pasakyta man, kad, saulei tekant, busiu užmuštas. Bet pačiame vidurnaktyje aš pertraukiau virves ir bučiau laimingai pabėgęs, jei Ulyses nebutų manęs pamatęs. Jis žiauriai užpuolė ant manęs, pasivijęs už lauko, ir, štai, matote, kaip jis mane sukapojo... Vienok-gi, ačiu tamsumai, aš pabėgau ir pasislėpiau krumuose pas pelkę. Tenai aš gulėjau pasislėpęs, iki pamačiau, kaip visi graikų laivai nuplaukė šalin. Kada lindau lauk iš tos vietos, kur buvau pasislėpęs, šitie žmonės mane suėmė ir atvilko čia. Dabar jūs galite patįs spręsti, ar aš esu graikų draugas, ar ne!

(Užbaiga Bus).

GIRIA.

Štai, žiurėk, augštai padangėms
Plaukia debesiai palši,
Plaukia vienas paskui kitą —
Plaukia dideli, maži.
O ant žemės štai svyruoja
Medžiai oro gražume,
Dainą amžiną dainuoja
Vis žaliuojanti giria.
Ašuolas štai kelia galvą,
Nesibijo vėtrų jis,
Jovaras tiesus, kaip lendrė
Tik aplinkui dairo vis.

O tenai, žiurėk, pušynai
Maudos saulės spinduliuos,
Reiškia amžiną jaunystę
Nes per amžius jie žaliuos.

.....
Vėtra. Debesis jau drumsčia,
Vėsula pradėjo kaupti,
Ten toli girdėt jau griauja,
Jau lytus pradėjo plaukti.
Nors ir vėsula pašėlus
Nori viską apgalėt,
Bet-gi miško neįveikia:
Girioj vėtros negirdėt.

P. Vaičaitis.

